

Přílohy

Příloha č. 1 - Prof. Vilém Prečan

Vilém Prečan se narodil 9. ledna 1933 v Olomouci na Moravě. Jeho biologický otec byl ženatý a nemohl se rozvést, maminka proto zůstala s Vilémem sama. Od dětství trpěla osteomyelitidou (zánětem kostní dřeně), a díky tomu do rodiny docházel místní lékař- doktor František Prečan, který si později, když bylo Vilémovi asi 2,5 roku, jeho maminku vzal za ženu. Malého chlapce si osvojil za svého syna a v srpnu 1936 se z tohoto manželství narodil Vilémův mladší bratr Leopold. Rodina se záhy přestěhovala do Strážku na Moravě, kde působil tatínek jako lékař, později se vypracoval na státního obvodního lékaře v Dubu na Moravě na Hané, díky čemuž se rodina stala místní honorací, například měli v domě služebnou. Vilém byl jako chlapec velmi zbožný, ostatně i jeho maminka byla silně věřící. Pravidelně docházel na náboženství (toužil se stát ministrantem, ale to bylo vyhrazeno pro děti z chudých rodin). V roce 1939 začal Vilém Prečan navštěvovat měšťanskou školu v Dubu nad Moravou, kde jeho spolužáky tvořily převážně děti s podobným společenským statutem, se kterými si ale příliš nerozuměl. V této době jeho maminka trpěla velkými bolestmi způsobenými její nemocí a bylo jí doporučeno vyzkoušet léčbu alternativními metodami za pomoci léčitele pana Kožíška z Bystřice nad Perštýnem. V následujících letech tam maminka i s chlapci často jezdila a trávili tam i delší dobu během například letních prázdnin. Na toto období Prečan vzpomíná jako na bezstarostné dětské časy.

Zlom nastal na konci června 1941, kdy po příchodu ze školy domů zjistil, že tatínka i maminku odvezlo gestapo. Vilém s Leopoldem byli v této době odvezeni panem Kožíškem do Bystřice, kde vyčkávali návratu rodičů. Maminka byla gestapem propuštěna po 2 týdnech, tatínek o týden později. Jelikož jejich soužití nebylo bezproblémové, často se hádali a docházelo i k fyzickému násilí na mamince, po propuštění na svobodu se spolu dohodli na ukončení manželství. Prečan, který násilí vůči mamince těžce nesl, dohodu o rozvodu uvítal. Maminka s chlapci se pak odebrala do Bystřice k panu Kožíškovi, kterého si po čase i vzala, a ačkoli to pro rodinu znamenal pokles životní úrovně, chudobou netrpěli. Po skončení měšťanské školy nastoupil Vilém na gymnázium, kde neměl sebemenší problémy a byl po celou dobu premiantem. Vyučování v té době probíhalo od pondělí do soboty.

Prečanova maminka a pan Kožíšek byli od roku 1939 zapojeni v odboji. Udržovali kontakt s parašutistou Rudolfem Procházkou z partyzánského oddílu Prokopa Holého, kterému se v létě 1944 po prozrazení podařilo uprchnout a manželé Kožíškoví mu v Bystřici poskytli dočasný azyl. V době skončení války bylo Vilémovi 12 let, nicméně mu bylo díky tomuto partyzánovi uznáno 8 měsíců odbojové činnosti vzhledem k tomu, že R. Procházkovi spolu s rodiči také adekvátně na svůj věk pomáhal. Od tohoto partyzána měli rodiče zprávy a informace o komunistické straně a díky nim po válce plni naděje do strany vstoupili a obětavě se na místní úrovni angažovali (oba byli členy KSČ) – hlavně pan Kožíšek ve správě obce, stal se okresním tajemníkem KSČ v Hustopečích na Moravě.

Koncem září 1945 otec Kožíšek (jak ho Prečan nazýval) prodal zahradnictví a přestěhovali se s rodinou do Brna do velkého třípokojového bytu, protože rodina se již skládala z osmi členů: maminka, otec Kožíšek, Vilém, Leopold, Vítězslava (*říjen 1942), Radovan (*1944), Jaromíra (*květen 1945) + dcera p. Kožíška (*1929). Vilém doma v této době dychtivě nasával komunistickou víru. V roce 1948 v kvintě vstoupil do svazu mládeže a stal se členem krajské školské komise, a v srpnu 1951 byl přijat za kandidáta KSČ.

Po maturitě na gymnáziu v Brně (dále se rozhodoval mezi studiem chemie a politiky) byl přijat 1. října 1951 na Vysokou školu politických a hospodářských věd v Praze (dále jen VŠPHV),¹ což byl dle Prečanových slov skleník indoktrinace, ale člověk chtěl věřit, takže to přijímal. Během studia na vysoké škole bydlel na koleji Jednota v Opletalově ulici. Pokoj s ním sdíleli další 3 studenti (2 z nich byli absolventi dělnických kursů- tzn. lidé z praktického života, se zkušenostmi). Zvláště jeden z nich - povoláním stavbyvedoucí- vyprávěl o náladě mezi dělníky, o dělnickém životě, a díky tomu Prečan začal pomalu poznávat a vnímat, že život je jiný, než píše Rudé právo. Navíc rok 1951 byla doba před zatčením Slánského (zatčen byl v listopadu 1951, o rok později následoval proces). Prečan popisuje své pocity z této doby jako chuť jít na ÚV a soudruhy informovat, že je něco špatně a jinak, že se odchýlili od svého plánu. Pak následoval samotný proces se Slánským, během něhož byli odhaleni škůdci ve společnosti. Skončení procesu přineslo jistou úlevu; pocit, že to je ten důvod, proč to bylo jinak, že se strana neodchýlila v naplňování svých idejí a od tohoto okamžiku už zase vše bude fungovat správně.

---

¹ http://abicko.avcr.cz/miranda2/export/sites/avcr/data.avcr.cz/abicko/2013/03/images/Precan_80.pdf 22/4/2014

Na VŠPVH se Prečan specializoval na obor dějiny KSČ (jeho diplomová práce se jmenovala „*Komunistická strana Československa v boji za jednotnou a lidovou frontu proti fašismu a na obranu republiky v letech 1935-1936: vytyčení nové strategické orientace KSČ*“). Během studia 3. ročníku na VŠPHV se Prečan rozhodl, že bude historikem. VŠPHV skončila v r. 1953 a jeho fakulta přešla na filozofickou fakultu, takže měli historický proseminář a archivní praxi, která ho nadchla. „Tak tohle to je prostředí, kde bych chtěl trávit svůj čas. A vzpomněl jsem si, že už odmalička jsem měl sklony k tomu schovávat si písemnosti.“² Již jako malý kluk si v Bystřici pod Radhoštěm uchovával výstřižky se zajímavými články z novin.

V té době se zamiloval do spolužačky Mirky a jejich svazácký vztah trval po celé studium. Prázdniny trávili spolu na stavbách mládeže. S měnovou reformou v roce 1953 se začaly vkrádat Prečanovy do hlavy pochybnosti o KSČ, přesto svou skepsi za pomoci přítelkyně Mirky rozptýlil a v roce 1955 do strany vstoupil. V témže roce ukončil řádnou promoci studium, a ačkoli se nejprve chtěl udržet za každou cenu v Praze, nakonec se rozhodl nesnižovat se k využití protekce a v září 1955 přijal oficiální umístěnku na Slovensko do Bratislavy na Vysokou školu technickou, katedra marxismu-leninismu. Brzy poté přešel jako odborný asistent na katedru marxismu-leninismu Lékařské a farmaceutické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě.

V zimě 1955/56 ho přítelkyně Mirka opustila, což prožíval poměrně dramaticky, adekvátně ke svému věku („mně se zbořil svět“), ale za několik měsíců potkal na taneční zábavě slovenské děvče, do kterého se zamiloval. Jednalo se o jeho budoucí ženu Helenu Mihalyakovou, která byla o 5 let mladší než Prečan a v té době studovala v Bratislavě konzervatoř.

Slovenská katolická a režimem pronásledovaná rodina jeho budoucí ženy pocházela z Popradu (od roku 1948 byla komunisty persekvovaná, přišla o všechno, otec býval vynikající řezník s bohatou klientelou- zásoboval nejlepší hotely v Tatrách, nyní pracoval jako pomocný dělník v masokombinátu. Matka byla operní zpěvačka, patřící k honoraci). Díky svému původu poměrně nevráživě pohlíželi na vztah své dcery Heleny a mladého zapáleného komunisty z Čech. Přesto přese všechno v květnu 1957 na domluvu jejich vlivné příbuzné Helenčina maminka se svatbou souhlasila.

---

² ČESKÝ ROZHLAS VLTAVA. Osudy, 8.1.2013 16:24.

Podmínkou ale byla svatba v kostele, k čemuž musel ženich doložit křestní list, a oba novomanželé měli povinnost jistý čas docházet na katechismus. Prečan, ač sám křtěný, totiž na počátku 50. let z katolické církve vystoupil.

Pro Prečana osobně znamenal bratislavský pobyt v letech 1955-57 zlom v nahlížení na politickou situaci v Československu a komunistické prozření ovlivněné v prvé řadě jeho budoucí ženou Helenou a dále přítelem Milanom Šimečkem, kterého také poznal během svého bratislavského pobytu.

Na jaře 1957 byl v Československém časopise historickém vypsan konkurs na místo aspiranta na české a světové dějiny v Historickém ústavu ČSAV³ (dále jen Historický ústav) v Praze, na který se Prečan přihlásil a byl přijat s termínem nástupu od října 1957 (na místo aspiranta na světové dějiny byl spolu s ním přijat Bedřich Loewenstein).

V roce 1957 se v návaznosti na získané pracovní místo přestěhovali Prečanovi do Prahy a na podzim téhož roku Prečan nastoupil jako vědecký aspirant v oddělení nejnovějších československých dějin Historického ústavu. Jeho školitelem a vedoucím oddělení byl dogmatický historik Václav Král, který toto místo opustil až za druhé vlny destalinizace v roce 1963.⁴ V roce 1958 se Prečanovým narodila první dcera Noemi a o rok později syn David.

Z důvodu potřeby prozkoumat a popsat slovenské dějiny bylo Prečanovi změněno téma práce na *Slovenský politický katolicizmus pred februárom 1948*, čímž se doba jeho aspirantury prodloužila, protože jak sám uvádí, o slovenských dějinách vůbec nic nevěděl. Mezi jeho kolegy v té době patřil například Karel Kaplan či Karel Bartošek. V roce 1961 publikoval knihu *Slovenský politický katolicizmus pred februárom 1948*, kterou v roce 1962 obhájil jako svou kandidátskou dizertační práci z oboru dějin KSČ a ČSSR. Sám ji s odstupem let zhodnotil lakonicky: „...*bol to bastard: výsledky slušného archívneho výskumu, pobabrané dobovou propagandou.*“⁵

---

³ Historický ústav AV ČR je pokračovatelem Československého státního historického ústavu vydavatelského, který byl založen 17. 2. 1920 a začleněn k 1. 1. 1953 do ČSAV jako Historický ústav ČSAV. K 1. 3. 1970 byl tento ústav rozpuštěn a reorganizován na Ústav československých a světových dějin ČSAV, který k 31. 12. 1989 zanikl. Obnoven byl k 1. 2. 1990. K Historickému ústavu byla 1. 7. 1993 připojena část bývalého Ústavu dějin střední a východní Evropy ČSAV. Od 1. ledna 2007 se ústav stal veřejnou výzkumnou institucí ve smyslu zákona č. 341/2005 Sb.

⁴ Drápala, M. Historikova klikatá cesta (za) soudobými dějinami, str. 2.

⁵ http://abicko.avcr.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/abicko/2013/03/images/Precan_80.pdf (staženo 22/4/2014)

Následující roky pracoval jako vědecký pracovník Historického ústavu především na dvou velkých edicích dokumentů k politickému vývoji v Československu v druhé polovině 2. světové války, tak od roku 1943 a bezprostřední doby po osvobození a ke Slovenskému národnímu povstání.

Prečan v roce 1963 podepsal smlouvu s nakladatelstvím v Bratislavě, která ho zavazovala v roce 1964 k přípravě edice pramenů k dokumentům o Slovenském národním povstání na 400 normostran. Kniha byla sice vytištěna až v lednu 1966, ale její obsah byl 2800 normostran.⁶ Za toto dílo byl Prečanovi vyplacen slušný honorář a díky tomu začal s rodinou uvažovat o řešení bytové situace. Narozením dcery Bereniky v roce 1963 se rodina Prečanových rozrostla na pět členů. Nakonec se rozhodli pro projekt na stavbu rodinného dvojdomku (1967 - výkop), v létě 1971 se nastěhovali a 5 let až do své emigrace zde přiměřeně spokojeně bydleli.

V roce 1963 se stal vedoucím oddělení nejnovějších československých dějin Historického ústavu Milan Otáhal. Prečanovi se v rámci ústavu postupně otevíraly badatelské cesty do zahraničí; nejprve do Sovětského svazu (1963) a Polska, v roce 1966 už i do západoněmecké Mohuče a napřesrok do archivů v Západním Berlíně a Koblenci.⁷ O tři roky později se dozvěděl o stipendijním programu v SRN, kam s M. Otáhalem v roce 1966 postupně odjeli. Bylo mu Mohučským ústavem pro evropské dějiny nabídnuto stipendium, které čerpal v letech 1966-1967 a v roce 1968. Pro Prečana znamenal příjezd do západního Německa šok z blahobytu a hospodářského zázraku, který v tehdejším Československu nemohl zažít. Po skončení tohoto stipendia se zde proto dohodl na další spolupráci. Později přijel za účelem zkoumání a bádání v archivech o problematice představitelů SS a NSDAP nasazených při SNP, čímž začala vznikat další edice: Němci a SNP 1943-45, která byla hotova na jaře 1969.⁸

Významným počinem Milana Otáhala a Viléma Prečana v rámci Historického ústavu bylo *Sedm pražských dnů: 21. – 27. srpen 1968*⁹, tzv. Černá kniha, která je dokumentem o pražských dnech těsně po okupaci v srpnu 1968.

---

⁶ Prečan, V. Slovenské národné povstanie: dokumenty. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo politickej literatúry, 1966. 1218 s., [54] s. obr. příl.

⁷ http://abicko.avcr.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/abicko/2013/03/images/Precan_80.pdf 22/4/2014

⁸ Prečan, V., ed. Slovenské národné povstanie: Nemci a Slovensko 1944: Dokumenty. 1. vyd. Bratislava: Epoque, 1971. 701 s. Prameny.

⁹ Sedm pražských dnů: 21.-27. srpen 1968: dokumentace. Vyd. 1. Praha: Academia, 1990.

Knihy, která systematicky dokumentuje reakce institucí a obyvatelstva během prvního týdne po intervenci vojsk Varšavské smlouvy, se setkala s příznivou odezvou doma i v zahraničí. Byla distribuována na všechny vědecké instituce, redakce a do závodních archivů. 500 ks výtisků bylo posláno též na Slovensko. Za knihu nejprve v dubnu 1969 její autoři obdrželi výroční cenu Kolegia historie ČSAV, později ale přinesla protestní nótu sovětského vedení, v níž byla označena za antisovětský pamflet. Následky na sebe nenechaly dlouho čekat. V roce 1970 byl Prečan propuštěn z Historického ústavu, vyloučen z KSČ a bylo zahájeno trestní stíhání proti autorům knihy. Na jaře 1971 bylo již vzneseno jmenovité trestní obvinění proti Milanu Otáhalovi, Vilému Prečanovi a dokumentaristce Viktorii Čečkové. K procesu nakonec nedošlo. V polovině srpna 1971 bylo ukončeno vyšetřování M. Otáhalo a V. Prečana¹⁰ tzv. seznamováním se s výsledky vyšetřování. Údajná trestná činnost obou obviněných byla v roce 1973 překvalifikována na podvracení republiky podle §98, kde byla nejvyšší trestní sazba až deset let ztráty svobody. Pro Prečana ale tato záležitost skončila jeho vystěhováním do SRN v červenci 1976, proti M. Otáhalovi bylo trestní stíhání na příkaz Gustava Husáka zastaveno v roce 1980. Historický ústav byl 1. 3. 1970 přejmenován na Ústav československých dějin a jeho ředitelem se stal Oldřich Říha. Koncepce bádání končila v roce 1938. Historikové zabývající se novějšími dějinami dostali 2 měsíční výpovědní lhůtu.

Prečan v této době onemocněl a byl dlouhodobě hospitalizován v psychiatrickém ústavu. Situace ale posléze vedla pana primáře k nutnosti Prečanovu pracovní nechopnost ukončit. Druhý den po jejím ukončení - 20. 4. 1970 - pro Prečana přišli představitelé bezpečnostních složek a odvedli ho k výslechu. To se později opakovalo ještě asi 14x. Sám popisuje toto životní období následovně: „a nakonec jsem skončil jako pomocný dělník v kotelně motolské nemocnice. Trpělivost mi došla ve chvíli, kdy jsem byl po čtyřech měsících propuštěn i z místa vrátného a šatnáře v restauraci, kam se mě pokusili uklidit přátelé. Nechtěl jsem si dál nechat promarnovat život, jehož smysl jsem spatřoval v práci historika.“¹¹ K tomu je potřeba si uvědomit, že v období před tzv. Černou knihou vyšly jeho 3 knihy a jako vědecký pracovník jezdil do zahraničí. Najednou ale spadl ke dnu a nemohl dělat nic, což snášel velmi těžce.

V dalším období se musel vyrovnávat se s novou pozicí a potřeboval si ujasnit svou tehdejší situaci, v čemž mu pomohl hlavně jeho přítel Milan Šimečka.

---

¹⁰ Trestní stíhání proti Viktorii Čečkové bylo zastaveno 30. června 1971.

¹¹ Nezbeda, O.: Pošmistrem přes železnou oponu. Respekt 2012, roč. 23/č.4, str. 47.

Otázkou pro něj nadále zůstalo, jak dát najevo svůj odpor vůči tomu, co se děje a k režimu, jehož zrudnost si již plně uvědomoval. Pokusil se o to v roce 1975 zasláním otevřeného dopisu Světovému kongresu historiků, ve kterém popsal bezvýchodnou situaci svou i svých kolegů v Československu. Pro režim to byla poslední kapka a po podepsání Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě 1. srpna 1975 v Helsinkách mu otevřel dveře k odchodu.

V červnu 1975 byla Prečanovi a jeho rodině nabídnuta možnost vystěhování, ke kterému ale došlo až o 10 měsíců později 11. 7. 1976 z praktických důvodů: nutnost prodat domek, zaplatit dluhy a koupit automobil.

Prečan se i s rodinou vystěhoval do Západního Německa do vesnice Eddesse nedaleko Hannoveru. V průběhu odchodu z ČSSR Prečanovi odpadla jinak běžná fáze pobytu v uprchlickém táboře a to zejména díky vazbě na odborná historická pracoviště. Bydleli ve volném domě svého přítele a děti dojížděly do školy do Hannoveru. Od konce roku 1979 pak rodina žila v Hannoveru. Prečan se vrátil ke své profesi, pod vedením ředitele Ústavu pro soudobé dějiny v Mnichově Martina Brozsata si našel jako nové badatelské téma „Československo v evropské politice spojeneckých velmocí v předvečer studené války (1943–1948)“ a obdržel slušné existenční prostředky od nadace Alexandra von Humbolta, později Collegia Carolina a nadace Friedricha Eberta. Tyto nadace mu poskytly slušné zabezpečení až do konce roku 1981, a mohl díky nim navštívit britské i americké archivy a navázat kontakty s těmito institucemi.

V létě a na podzim roku 1976 se spojil s českým exilem a dostal zde dobrou radu do budoucna: máš rok, dva stipendium, ale to uteče a musíš se někde uplatnit. To se bohužel nepodařilo, protože určitá očekávání spojená s jeho zaměstnáním se nesplnila.

Od roku 1979 se Prečan podílel na přípravách ke vzniku nové německé instituce, která se měla stát střediskem pro studium disentu a nezávislé literatury na východ od železné opony a v níž doufal najít nové vědecké zaměstnání, vynaložená energie mu však tentokrát přinesla jen zklamání; nakonec nebyl ani pozván ke konkurznímu pohovoru, se zdůvodněním, že na daném místě by byl pro instituci příliš exponovanou osobou vzhledem k možné propagandě pražského režimu.¹² Následovalo zhoršení finanční situace rodiny, snesitelné jen díky velmi slušné podpoře v nezaměstnanosti.

---

¹² Drápala, M. Historikova klikatá cesta (za) soudobými dějinami, str. 5.

Helena si kromě toho našla práci v restauraci, kde „dopoledne když tam nikdo nebyl, zařizovala všechno, co bylo zapotřebí.“¹³ Více se o její práci z vyprávění Viléma Prečana nedozvíme.

Děti, kterým v době emigrace bylo již od 13-18 let, se v novém domově zpočátku potýkaly s neznalostí německého jazyka, ale to se jim s pomocí soukromého učitele, kterého zajistil tatínek, brzy podařilo překonat. Dcera Noemi pak studovala vysokou školu ve Frankfurtu. Syn David pracoval po ukončení gymnázia v Hannoveru jako dělník, ale pak se také rozhodl studovat, konkrétně vysokou školu zemědělskou. Nejmladší dcera Berenika v necelých 18-ti letech odešla z domova ke svému příteli, otevřeli si spolu restaurační zařízení, které ale zkrachovalo, přítel se poté ocitl ve vězení za krádeže a jiné drobné delikty. Berenika se od něj včas oprostila, vrátila se k rodině a chodila 2 roky do obchodní školy.

V roce 1977 Prečanova vědecká práce stále více ustupovala do pozadí na úkor archivní činnosti. Po zveřejnění Charty 77 objevil Vilém Prečan hlavní náplň své činnosti v emigraci, tzv. československou agendu. Začal spolupracovat s představiteli Charty (J. Škvoreckým, J. Pelikánem, P. Tigridem, později V. Havlem), konkrétně šlo o to, získávat a sbírat informace, prameny a dokumenty a ty pak dál předávat skrytými cestami do ČSSR. Udržoval proto pevné a trvalé spojení s československými disidenty a pomáhal při zveřejňování jejich textů. Pomáhal organizovat dopravení pošty přes hranice, k čemuž využíval většinou diplomatická auta. Cesty vedly hlavně přes velvyslanectví SRN a přes Kanadské velvyslanectví v ČSSR¹⁴. Zároveň se snažil co nejpečlivěji dokumentovat činnost československého disentu, zejména samizdaty. V srpnu 1977 byl zbaven československého občanství, v důsledku zveřejnění jeho kritického článku o stavu lidských práv v Československu v londýnských Timesech.

1. 3. 1986 bylo v Hannoveru založeno Československé dokumentační středisko na podporu nezávislé literatury (dále jen ČSDS). Jeho zakladateli byli I. Medek, J. Gruša, J. Pelikán, J. Vladislav, F. Janouch, P. Tigrid, V. Prečan, L. Djurovič a K. Schwarzenberg. Otázkou ale bylo, kde bude středisko fungovat. Tato otázka se vyřešila poté, co Karel Schwarzenberg nabídl prostory ve svém zámku v Scheinfeldu. V dubnu 1986 se zde za přítomnosti Viléma Prečana a jeho ženy Heleny konala obhlídka prostor a byly vytipovány místnosti pro potřeby střediska a zároveň i bytové prostory pro potřeby manželů Prečanových.

---

¹³ČESKÝ ROZHLAS VLTAVA. Osudy, 9.1.2013.

¹⁴ spolupráce fungovala s referentem velvyslanectví SRN Wolfgangem Scheurem, s kanadským diplomatem Peterem Bakewellem a prvním tajemníkem západoněmeckého velvyslanectví Peterem Metzgerem.

Veškeré stavební úpravy hradil Karel Schwarzenberg. (Úpravy prostor pro středisko stály přes sto tisíc marek a finanční úřad je knížeti neuznal jako investice na dobročinnou aktivitu, že prý je to jeho hobby).¹⁵

Prečan se stal vedoucím a kustodem ČSDS, a za tuto svou pracovní činnost pobíral plat, jeho žena Helena mu naplno asistovala a za tuto svou pracovní činnost nepobírala žádný plat. Krátce po založení střediska se začal uspořádat archiv, dokumenty, samizdaty a časem přibýly i pozůstalosti. Bylo třeba dokumenty rozmnožovat, distribuovat, začal se vydávat čtvrtletník *Acta*. Československé dokumentační středisko působilo (...) jako instituce především díky podpoře amerického nadace National Endowment for Democracy, od níž (...) dostávali od roku 1986 padesát tisíc dolarů ročně.¹⁶ Prečan se zde profesně našel, práce ve středisku ho naplňovala, ačkoli v důsledku znamenala konečnou rezignaci na kariéru akademického historika. Jeho odborná historická práce na tématu 1943-1948 byla totiž upozaděna již od poloviny roku 1983.

26. prosince 1989 se uskutečnil důležitý telefonát mezi Vilémem Prečanem a Václavem Havlem, který se zajímal o jeho plány a vize do budoucna. Ačkoli Prečan Havla ubezpečil o nabitém pracovním diáři a o mnoha úkolech, které před sebou ČSDS má, měl ten samý den další telefonát svých kolegů historiků, kteří ho informovali o vzniku Historické komise Občanského fóra a o plánu na vznik ústavu soudobých dějin. Historická komise zastoupená J. Křenem, K. Pichlíkem, M. Otáhalem mu oznámila, že v této věci budou zahájena jednání s Akademií věd ČSSR, a zároveň nabídli Prečanovi k úvaze, zda by přijal funkci ředitele v tomto novém ústavu. V návaznosti na to, se Prečan urychleně 14. ledna 1990 vrátil do Prahy, kde o den později převzal písemné pověření k zahájení prací k založení ÚSD. V lednu se Prezidium AV ČSSR usneslo o založení ÚSD s právní platností od 1. února 1990 a Prečan byl pověřen jeho vedením. Tato doba byla velmi euforická, ale zároveň náročná a vyčerpávající vzhledem k tomu, že se nově zakládal Ústav pro soudobé dějiny v Praze a současně bylo v provozu středisko v Scheinfeldu.

V přelomovém roce 1990 Prečan uspořádal knihu s dokumenty a texty Charty, která vyšla pod názvem *Charta 77: 1977-1989: od morální k politické revoluci* k příležitosti 1. veřejného shromáždění signatářů Charty 77 v březnu 1990. Jinak byl ale tehdy Prečan zcela pohlcen svými povinnostmi, které se vázaly s funkcí ředitele ústavu.

---

¹⁵ Nezbeda, O.: Pošmistrem přes železnou oponu. Respekt 2012, str. 48.

¹⁶ Tamtéž.

Bohužel v tomto roce 23. září zemřel jeho nejdražší přítel Milan Šimečka, což byla pro Prečana bolestná ztráta. Jeho žena Helena mu v této době byla pevnou oporou.

Od roku 1992 byl Prečan předsedou Československého národního komitétu historiků (od roku 1993 Českého národního komitétu historiků). V roce 1994 se zasadil o založení Česko-slovenské komise historiků z důvodu potřeby kontaktu se slovenskými historiky, který po rozpadu ČSFR chyběl. Vyšel výběr z Prečanových vlastních studií, článků a úvah z let 1973–1993 pod charakteristickým názvem *V kradeném čase*¹⁷. V roce 1995 získal titul docent na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Zároveň dostal nabídku přednášet jako hostující profesor na Vídeňské univerzitě československé soudobé dějiny. Z důvodu skoro plného úvazku 6 hodin denně, musel být z povinností v Ústavu v této době uvolněn.

Provoz ČSDS v Scheinfeldu se hned na začátku 90. let ukázal jako finančně neudržitelný a tak se po předběžném jednání s ministrem kultury Pavlem Tigridem valné shromáždění spolku, konané v Praze 29. ledna 1994, rozhodlo usilovat o přenesení sbírek ČSDS do České republiky, aby zde realizovalo nový pracovní program jako nevládní badatelské instituce se statutem neziskové organizace.¹⁸ V návaznosti na tato jednání byla na začátku 26. dubna 1995 ve spolupráci s nadací Patriae založena nadace ČSDS se sídlem v Praze.¹⁹ V jejím vedení byl Vilém Prečan a Karel Schwarzenberg a představitelé nadace Patriae Jiří Oberfalzer a Václav Kasík. Od 1. 7. 1997 byly pro potřeby ČSDS pronajaty prostory v Dobřichovicích u Prahy. Sbírký ČSDS v Scheinfeldu se připravovaly k transportu do Dobřichovic od jara 2000 a převezeny byly v září toho roku.

Poslední rok druhého období Viléma Prečana v ředitelském křesle ÚSD, tj. v roce 1998 se ČSDS přeměnilo na obecně prospěšnou společnost (o.p.s.). Tato změna v první řadě znamenala, že středisko již nemohlo žádat a dostávat finanční prostředky ze státního rozpočtu, a proto byla 7. 7. 2003 dohodnuta a uzavřena darovací smlouva s Národním muzeem ČR o tom, že mu budou muzeu veškeré sbírky ČSDS darovány.²⁰ Národní muzeum za to poskytlo středisku k využívání a uskladnění sbírek zdarma budovu.

---

¹⁷Prečan, V. *V kradeném čase: Výběr ze studií, článků a úvah z let 1973-1993*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1994.

¹⁸<http://www.csds.cz/cs/csds/2146-DS.html> (staženo 25.2.2015)

¹⁹Německý spolek se sídlem v Scheinfeldu nadále existuje, po smrti Jiřího Pelikána a Pavla Tigrida má devět členů. Předsedou je Vilém Prečan, místopředsedou Karel Schwarzenberg. Svou činnost zaměřuje především na pomoc pražské obecně prospěšné společnosti při zprostředkování výzkumných a publikačních grantů a darů zahraničních sponzorů in <http://www.csds.cz/cs/csds/2146-DS.html> (staženo 25.2.2015)

²⁰Hodnota sbírkového fondu byla vyčíslena na 27 mil. korun.

Konkrétně se jedná o Oettingenský palác v Josefské ulici číslo 34/6 na Praze 1. Smlouvy podepsali generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš²¹ a předseda správní rady ČSDS Vilém Prečan.

Emigrace Viléma Prečana a jeho rodiny trvala 13,5 roku a nedá se říct, že by ji on pociťoval jako velkou újmu. Podle jeho slov se mu jistá krize emigranta nevyhnula, ale přišla až ke konci jejich německého pobytu. Zpočátku těžil z toho, že měl v Německu přátele a Helena zde měla bratra s celou rodinou a strýce. Spíše byla v roce 1976 vzhledem k výchozím profesním podmínkám v ČSSR pro ambiciózního Prečana emigrace spíše vysvobozením, nezodpovězenou otázkou zůstává, jak ji prožívala jeho žena Helena a jejich děti, které musely opustit své přátele, zájmy, kroužky a vydat se do neznámé země, jejíž jazyk neovládaly. Pouze o nejmladší Berenice v této souvislosti Prečan otevřeně přiznal, že emigraci snášela těžce. Helena prožívala jistou krizi na počátku emigrace, nicméně bližší podrobnosti nejsou známy. Návštěva Československa v listopadu 1976 její smutek pravděpodobně ještě prohloubila, protože jí i děti při zpáteční cestě celníci při hraniční kontrole podrobily intimní osobní prohlídce a drželi je zde 6 hodin. Prečan se tehdejší návštěvy ČSSR neúčastnil. Heleně muselo být jasné, že Československo v dohledné době již nenavštíví.

Helena po profesní stránce zůstala ženou v domácnosti a velkým celoživotním pomocníkem svého manžela. Prakticky po celý život mu pomáhala ve všem, co si usmyslel s totálním sebezapřením veškerých vlastních ambicí. Je nezodpovězenou otázkou, zda nějaké měla. Prečan toho k její činnosti mnoho neuvádí, něco málo ale přece: „*v emigraci jsem pečlivě archivoval veškerou svou korespondenci. Manželka vedla knihy došlé a odeslané pošty. Je to nejméně 15 tisíc položek, aspoň polovina z toho patří mezi historické prameny o době a lidech. Archivovaly se také z bezpečnostních důvodů pořizované kopie tzv. „cizí korespondence“, dopisů mezi domovem a exilem, které procházely našima rukama coby soukromým poštovním úřadem. Takto se zachovalo například několik set dopisů mezi Václavem Havlem a jeho zahraničními adresáty.*“²² Jejich vztah je jeho slovy velké osudové štěstí, vyjádření Heleny Prečanové bohužel neznáme, takže se můžeme o jejich pocitech a touhách jen dohadovat. Z jejich dětí se do České republiky nevrátilo ani jedno. Dcera Noemi žije od roku 1984 v Paříži i se svým jedním synem. Syn David se oženil a bydlí s manželkou a třemi dětmi v Hannoveru.

---

²¹ Podle slov narátora Čelka byl Lukeš bývalý Prečanův student.

²² <http://www.csds.cz/cs/zpravy/3177-DS.html> (staženo 25.2.2015)

Dcera Berenika také zůstala v Německu, ale v roce 2009 u ní byla bohužel diagnostikována rakovina, které po dvou letech strastiplného boje v roce 2011 podlehla. Období od roku 2009 do roku 2011 bylo pro celou rodinu velmi těžké, ale zároveň stmelující a naplněné láskou.

Vilém Prečan s odstupem hodnotí emigraci jako krok, který mu otevřel mnohé cesty a možnosti, přesto je ale rád, že neemigroval dříve po roce 68, protože zdálky pozorováno, by nebyl býval věřil, že se normalizaci, tomu proudu kalu, nedalo zabránit.²³ Svoje angažmá v KSČ (1955-1970) hodnotí jako ideologické poblouznění, které našťěstí pominulo brzy (?). Zároveň po pečlivém prostudování dostupného materiálu se domnívám, že vzhledem k jeho pedantské pečlivosti, komunikativnosti a neúnavnosti mu manažerská role vedoucího archivní instituce a později ředitele ÚSD svědčila. „*No tak Prečan byl ředitel, že jo, tak ten jako moc toho nenapsal v té době*“.²⁴ V roce 2013 obdržel medaili Za zásluhy o české archivnictví, které nesporně má a nelze mu je upřít.

---

²³ Nezbeda, O.: Pošmistrem přes železnou oponu. Respekt 2012, roč. 23/č.4, str. 48.

²⁴ Rozhovor s Milanem Otáhalem vedl P. Mücke, 12.5. 2011.

Příloha č. 2a - Základní informace o rozhovorech

<i>jméno</i>	<i>datum</i>	<i>délka (h:min:s)</i>	<i>místo konání</i>
PhDr. Milan Otáhal	5.5.2011	1:40:02	ÚSD- Centrum orální historie
PhDr. Milan Otáhal	12.5.2011	1:54:25	ÚSD- Centrum orální historie
Prof. PaedDr. Miroslav Vaněk, PhD.	25.5.2011	1:52:20	ÚSD- Centrum orální historie
Prof. PaedDr. Miroslav Vaněk, PhD.	17.6.2011	1:54:25	ÚSD- Centrum orální historie
Mgr. Ivana Fialová	31.10.2013	1:24:43	ÚSD- sousední volná kancelář
Eliška Trávníčková	8.11.2013	39:46	USD – studovna
Milada Ernestová	20.11.2013	40:32	USD – studovna
Mgr. Ivana Fialová	12.12.2013	1:05:17	ÚSD – kancelář prof. Vaňka
Eliška Trávníčková	27.12.2013	1:24:11	USD – studovna
PhDr. Vojtěch Čelko	20.2.2014	53:46	ÚSD-pracoviště-kancelář narátora
Milada Ernestová	21.2.2014	1:01:19	ÚSD – studovna
PhDr. Slavěna Rohlíková	4.3.2014	56:41	ÚSD-pracoviště-kancelář narátorky
PhDr. Vojtěch Čelko	24.3.2014	22:52	ÚSD- sousední volná kancelář
PhDr. Slavěna Rohlíková	19.5.2014	1:20:47	ÚSD-pracoviště-kancelář narátorky
PhDr. Vojtěch Čelko	27.8.2014	58:57	ÚSD-pracoviště-kancelář narátora

Příloha č. 2b - Příchod narátorek a narátora do ÚSD a dosažená pozice

<i>jméno</i>	<i>Prac. poměr v ÚSD od... (řazeno vzestupně)</i>	<i>Pozice (nejvyšší dosažené)</i>
Milada Ernestová	1.2.1990	administrativní pracovnice, mzdová účetní
Milan Otáhal	1.11.1990	historik
Ivana Fialová	1.9.1991	odborná pracovnice v knihovně
Slavěna Rohlíková	1.5.1992	vedoucí knihovny
Miroslav Vaněk	1.9.1992	historik
Eliška Trávníčková	1.10.1992	knihovnice
Vojtěch Čelko	1.4.1994	historik

Příloha č. 3 - Základní charakteristika narátorů

PhDr. Milan Otáhal

Milan Otáhal se narodil 9. 6. 1928 na Valašsku ve Vsetíně. Jeho otec pocházel ze šestnácti dětí a živil se jako cukrář, maminka prodávala v rodinném obchodě. Rodiče byli velmi tolerantní a svému synovi do života nemluvili. Milan Otáhal měl sestru, která se narodila také ve Vsetíně. Později se ze Vsetína přestěhovali do Frýdku Místku, kde tatínek převzal cukrárnu po svém bratrovi a postavil zde dům, na který si rodina vzala hypotéku. V domě byly 3 partaje k pronajmutí, obchod, dílna. Z té doby si M. Otáhal zapsal hlavně vzpomínku na život rodičů, jako nekončící vyčerpávající dřinu, která člověku nedovolila na chvíli polevit a věnovat se svým zájmům. Ze základní školy odešel studovat na gymnázium ve Frýdku-Místku, které bylo v roce 1941, kdy byl M. Otáhal v tercii, zavřeno, a on přešel na strojní průmyslovou školu v Ostravě. Tu ale po roce také zavřeli. V říjnu 1944 byl nuceně nasazený do Válcoven plechu v Lískovci u Místku, což trvalo 2 měsíce, poté přešel na jatka do pokladny na kancelářskou práci. Na gymnázium se vrátil znovu až po válce. V květnu 1945 po povstání se angažoval na obnově gymnázia, a již za 14 dní mohlo začít vyučování. Nastoupil do septimy a odmaturoval v roce 1947.

V roce 1946 ve svých 18 letech vstoupil do KSČ, důvody byly sociální. Otec byl cukrář za 1. republiky vstával v 6 ráno, cukrárnu zavíral v 22 hodin, ale ještě otvíral, když šli lidé z kina a chtěli si koupit bonbon. V kontextu těchto zkušeností se mu zdálo, že KSČ nabízí možnost osvobození prostého člověka od vykořisťování. V roce 1947 začal studovat v Praze na Karlově univerzitě na Filozofické fakultě historii jako samostatný obor. V únoru 1948 na vyhlášení vlády Gottwaldem byl v Praze a účastnil se demonstrací, zabírání hotelů, hodinových hotelů, což bral jako revoluční úkol. Na Vánoce 1948 onemocněl tuberkulózou, což ho zachránilo od spoluúčasti na čistkách, v prověřkových komisích. Na podzim 1949 se vrátil jako asistent na katedru československých dějin, vedenou Říhou, tam byl 2 měsíce a znovu onemocněl, proto musel v r. 1951 podstoupit operaci hrudníku, po které následovala neustálá rekonvalescence. V roce 1953 ukončil studium československých a světových dějin na FF UK a získal titul PhDr. Začal přednášet na Pedagogické fakultě v Ostravě Dějiny dělnického hnutí jako hostující profesor. Do Ostravy dojížděl asi půl roku.

Později v r. 1954 se díky Zdeňkovi Antošovi dostal do Historického ústavu, kam nastoupil 1. září 1954. Nastoupil do oddělení 1. republiky, které vedl Jurij Křížek.

Po založení oddělení nejnovějších dějin, které vedl Václav Král, přešel do tohoto oddělení. Po odchodu V. Krále se v roce 1964 stal vedoucím tohoto oddělení. V oddělení se sešel podle vzpomínek Milana Otáhalo výborný kolektiv, který se často scházel v rámci mimopracovních aktivit: koupání, grilování, posezení. Jeho členy byli například Karel Bártl, Karel Kaplan, Milada Červinková, Vlastislav Lacina, Karel Bartošek či Vilém Prečan. V ústavu se vytvořila svobodná a kritická atmosféra, na níž měl velkou zásluhu ředitel Josef Macek. Zde poznal svoji ženu, která pracovala ve stejném oddělení. 31. ledna 1956 měli svatbu a narodil se jim syn Marek, pro kterého manželé měli paní na hlídání, takže v pracovních aktivitách nebyl M. Otáhal omezován. Jeho žena již v této době trpěla silnými depresemi a léčila se u MUDr. Petra Příhody, který se později stal Otáhalovým přítelem. Šéfem Historického ústavu byl historik Josef Macek, jehož kariéra skončila po intervenci vojsk Varšavské smlouvy a jedním z důvodů bylo i jeho požehnání tzv. Černé knize, za kterou se postavil a která byla dílem mnoha lidí z Historického ústavu, ale hlavně Otáhalova oddělení. Po jejím vydání bylo oddělení novodobých československých dějin zlikvidováno tím, že byl ústav reorganizován a oddělení bylo zrušeno.

M. Otáhal odjel 1. února 1969 do Ameriky, takže vyšetřování Černé knihy nezažil. Po návratu v listopadu 1969 byl hospitalizován v sanatoriu v souvislosti s tuberkulózou. 1. května 1970 na svátek práce dostal výpověď z práce. Byl mu přiznán invalidní důchod a nastaly 2-3 roky, kdy nemusel chodit do práce a díky nemoci své ženy se sbližoval s doktorem Příhodou. Společně pak ještě s Petrem Pithartem vytvořili spolek, který nazvali Podiven, a jehož snahou bylo zachovat ohrožené české dějinné vědomí, ale zbavit je vžitých předsudků a mystifikací. V letech 1976-1989 se scházeli každé úterý či středu v bytě u doktora Příhody v Pařížské ulici. V letech 1978 – 1989 vydával spolu s dalšími historiky (J.Křenem, P.Seiftem, K. Pichlíkem, J. Doležalem, Z. Kárníkem aj. Mezníkem samizdatové Historické studie. Na jaře 1970 byl vyloučen z KSČ a v létě se pak konaly první výsledky ohledně Černé knihy.

V říjnu 1988 byl na měsíčním studijním pobytu v SRN, který mu zajistil Vilém Prečan. 1. února 1990 se vrátil do Historického ústavu ČSAV, kde se zapojil mimo jiné do projektu tvorby tzv. Bílé knihy. Na podzim 1990 se na M. Otáhalo obrátil V. Prečan s nabídkou práce v Ústavu pro soudobé dějiny, kterou přijal a od 1. listopadu 1990 zde působil jako vedoucí oddělení dějin tzv. normalizace. V roce 1998 ukončil pracovní poměr v ústavu, ale nadále s ním spolupracuje zejména na grantových projektech.

Prof. PaedDr. Miroslav Vaněk, PhD.

Miroslav Vaněk se narodil 11. března 1961 v severočeských Teplicích. Rodiče byli státní zaměstnanci, maminka učitelka, tatínek projektant. Maminka byla povahy lehce úzkostné, tatínek si zase dělal z mnoha důvodů starosti, a reagoval často cholericky. Dětství popisuje M. Vaněk jako bezstarostné a harmonické. Má o čtyři roky mladší sestru. Rodiče nebyli členy KSČ.

Tatínek ho vedl ke sportu – fotbalu, lyžím, ping-pongu, plavání, volejbalu. Maminka byla spíše ta starající se opatrovatelka, která zase svému synovi zajišťovala všemožné kroužky. Přihlásila ho na klavír, housle, němčinu. Z nějakého nevyřčeného důvodu proto navštěvoval mnoho kroužků a zájmových aktivit, ve všem vyjma hudebních nástrojů byl na průměrné úrovni, ale rodiče již netrvali na tom, aby konkrétní zájem rozvíjel do hloubky. Důsledkem bylo mnoho roztržitých zájmů. V dětském a předpubertálním věku byl narátor často nemocný, trpěl na záněty horních cest dýchacích, které ho hendikepovaly i během pozdějšího studia na gymnáziu.

Z deváté třídy si podal přihlášku na přírodovědecké gymnázium, na druhém místě byl učební obor – výroba posuvných měříttek v podniku Somet Teplice. Po intervenci rodičů a dědečka mu byla nabídnuta tři gymnázia- z toho dvě přírodovědná a jedno humanitní, z nichž si zvolil přírodovědné gymnázium v Duchcově. Od druhého ročníku zde byly patrné jeho problémy s matematikou, zvláště po příchodu nové paní učitelky. Čím větší problémy s probíranou látkou narátor měl, tím častěji na tyto hodiny nechodil. K těmto absencím se přidala ještě jeho častá nepřítomnost díky nemocem a roztočila se spirála záškoláctví, ze které mu ale nevědomě pomohli rodiče, kteří díky jeho nemocnosti a kvalitě tamějšího ovzduší rozhodli o změně bydliště. Odstěhovali se do vesnice Pačejov a M. Vaněk začal chodit na gymnázium v Klatovech, kde ale musel opakovat 3. ročník, takže byl o dva roky starší než jeho spolužáci ve třídě, což mu znesnadnilo začlenění do kolektivu. V Klatovech se seznámil se svou budoucí ženou Ivanou, která je dnes učitelkou a ředitelkou na základní škole. V dubnu 1989 se manželům narodil vytoužený syn Ondřej.

Ve čtvrtém ročníku se přihlásil na pedagogickou fakultu v Plzni, kam byl po doplňujících přijímacích zkouškách přijat. Zde získal v roce 1985 vysokoškolské vzdělání v několika oborech: učitelství pro první stupeň ZŠ, pedagogika, psychologie, český jazyk, historie.

Potom následovala rok povinná vojenská příprava a v roce 1986 nastoupil jako učitel prvního stupně – konkrétně učitel 3. třídy na Praze 10 - ZŠ Gutova. Později, když začal dálkově studovat historii a český jazyk, vyučoval již žáky na druhém stupni, což vydržel do roku 1992.

90. léta vnímal M. Vaněk jako období pro vědu příznivé, zvláště z důvodu neexistence politických tlaků. Ve společnosti byla poptávka po informacích a svědectvích doby těsně minulé, díky čemuž vznikala spousta spíše pozitivistických prací nejrůznější hodnoty a kvality. Poptávka po interpretacích a metodice přišla až koncem 90. let. Od roku 1991 chodil nezávazně vypomáhat do Ústavu pro soudobé dějiny. Díky zájmu o dějiny tzv. sametové revoluce (konkrétně o záznamy z kanceláře Václava Havla z důvodu psaní diplomové práce na téma listopadové revoluce v Československu) se shodou okolností dostal do kontaktu s historiky z Ústavu pro soudobé dějiny ČSAV (pozdější AV ČR). Konkrétně se jednalo o Milana Otáhalu a Viléma Prečana. Zde mu bylo ředitelem Prečanem nabízeno trvalé pracovní místo, což nejprve z finančních důvodů odmítl.

Nabídku trvalého zaměstnání v roce 1992 nakonec přijal a stal se vědeckým a posléze výzkumným pracovníkem ÚSD. Zvláště v počátcích jeho působení pro něj byli velmi důležitými inspirátory Milan Otáhal, Jana Svobodová a Emanuel Mandler. Jeho pocity z tehdejší doby by se daly shrnout do konstatování, že teprve zde v Ústavu začal sbírat potřebné vědomosti a získávat zkušenosti. Toto období on sám nazval studiem třetí univerzity. Vydal v tomto období úspěšnou knihu týkající se ekologické problematiky v Severních Čechách²⁵, která měla velmi kladnou odezvu. Po nějakém čase se vrátil Oldřich Tůma z Budapešti, kde se inspiroval modelem orální historie a informace o něm tlumočil v ústavu. V návaznosti na to začal spolu s M. Otáhalem pracovat na grantovém projektu mapujícím osudy studentů v souvislosti s listopadovou revolucí.²⁶ Tento projekt vzbudil velký zájem odborné i laické veřejnosti v České republice, ale i v zahraničí také díky spojení s oslavami 10. výročí pádu komunistického režimu. Následně v roce 1999 vydal přelomovou knihu s Milanem Otáhalem *Sto studentských revolucí*²⁷ a dostal životní nabídku jít vyučovat do USA. Zde navázal důležité kontakty a jeho kariéra a vědecká dráha na poli orální historie začala strmě stoupat.

---

²⁵ Vaněk, M. *Nedalo se tady dýchat: Ekologie v českých zemích v letech 1968 až 1989*. Praha: Maxdorf, 1996.

²⁶ *Studenti v období pádu komunismu – životopisná interviews*. GA AV ČR (1996-1998).

²⁷ Otáhal, M., Vaněk, M. *Sto studentských revolucí: studenti v období pádu komunismu - životopisná vyprávění*. Praha: Lidové noviny, 1999, 859 s. ISBN 80-7106-337-1.

Od roku 2000 se stal vedoucím Centra orální historie v Ústavu soudobých dějin a v tom samém roce získal na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci doktorát, titul PhD.

Od roku 1990 M. Vaňka sužovala oslabená imunita, od roku 2005 má diagnostikován únavový syndrom, který vnesl do jeho života nastavení a dodržování určitého řádu a pravidel.

PhDr. Vojtěch Čelko

Vojtěch Čelko se narodil 26. 7. 1946 v Bratislavě. Jeho maminka byla zdravotní sestra, otec podnikatel. V rodině byl od dětství veden ke kontinuitě hodnot; k vědomí, že patří k určité společenské vrstvě, zároveň zde získal úctu k slovenskému odboji za 2. světové války, ve kterém byla aktivně činná jeho maminka. Narátor má dva bratry, kteří se oba stali lékaři a jejichž budoucnost byla jedním z hlavních důvodů, proč se narátor nikdy neodhodlal k emigraci.

Narátor přišel do Prahy 31. 8. 1964 studovat na Filozofické fakultě UK obor historie v kombinaci s hindštinou, který dokončil promoci v roce 1969. Během studia v Praze v období „zlatých 60. let“ bydlel nejprve na studentské ubytovně na Spořilově, později od 8. března 1965 na kolejích na Větrníku a jeho velkou zálibou tehdy bylo divadlo, zvláště často navštěvoval Divadlo v Nuslích.

Na fakultě se seznámil s doktorem Kvačkem, který ho přivedl k doktorátu v roce 1980. Pod jeho vlivem také v roce 1966 vstoupil do KSČ (v roce 1970 byl vyloučen). Angažoval se v studentském hnutí, Akademické radě studentů (Ars). V roce 1967 byl zvolen poslancem Arsu. Zastával post předsedy Klubu slovenských akademiků, po jeho rozpuštění byl členem Matičného akademického klubu. V roce 1968 začal psát diplomovou práci o Demokratické straně. 2. června 1969 promoval. Od roku 1969 do 1970 byl interním aspirantem profesora Prečana v Historickém ústavu ČSAV, ale kvůli „Černé knize“ (Sedm pražských dnů) byl Historický ústav na počátku roku 1970 rozpuštěn²⁸ a narátor byl přeřazen do Orientálního ústavu, kde byl interním aspirantem do roku 1972. Plánoval zde zpracovat disertační práci, to se mu ale nepodařilo.

Nastoupil tedy na povinnou vojenskou službu v délce 1 roku, kterou absolvoval v Kutné Hoře, a byla pro něj velmi nepříjemná, protože ho přijížděli vyslýchat a přimět ke spolupráci příslušníci STB. Po roce 1989 pak narátor trval na rehabilitaci ze strany vojenských orgánů, které se mu dostalo v roce 1991.

Díky svému odmítnutí spolupráce s KSČ, byl po skončení vojny nezaměstnaný. Období let 1972-74 bylo z těchto důvodů pro narátora nejtěžším obdobím.

---

²⁸ Na jeho místě vznikl Ústav československých a světových dějin Československé akademie věd (1970-1989).

Pomohl mu Josef Havaš (předseda místního odboru Matice slovenské v Praze), díky kterému dostal práci v podniku Pragokar, která spočívala v půjčování automobilů.

Od roku 1974 získal na 12 let práci v Rumburském muzeu. V roce 1980 obhájil disertační práci: Volby 1935 na Slovensku. Od roku 1980 se mimo práci v muzeu věnoval postgraduálnímu studiu muzeologie na FF UJEP Brno. Závěrečnou práci na téma: Podíl spolku Excursionsclub na vzniku regionálních muzeí obhájil v roce 1984. Hodně se zde věnoval návštěvám divadla v Žitavě, několikrát byl i v Drážďanech. Narátor zde našel hodně přátel, se kterými mohl sdílet své kulturní zájmy. Byl spoluzakladatelem Klubu přátel výtvarného umění, dále členem Klubu přátel hudby.

V roce 1985 se opět za pomoci dr. Havaše vrátil zpět do Prahy, aby začal organizovat Dům slovenské kultury. Období příprav Domu slovenské kultury považuje narátor za nejzajímavější období jeho života po pracovní stránce. Stal se vedoucím kulturně výchovné činnosti Domu slovenské kultury, později jeho ředitelem od roku 1990 do 31. prosince 1993, kdy byl dům rozpuštěn v návaznosti na rozdělení Československa, se kterým narátor velmi nesouhlasil.

Po určité době (3 měsících) odpočinku, přijal nabídku profesora Prečana pracovat v ÚSD, kam nastoupil 1. 4. 1994. Náplní jeho práce byl kontakt s veřejností, propagace publikací, které ústav vydával, sledovat a udržovat vztahy se Slovenskem. Zároveň vzhledem k jeho vztahu k profesorovi Prečanovi, do určité míry vedl sekretariát, protože měl právo v nepřítomnosti ředitele, otvírat jeho poštu, atd. Dále k jeho úkolům přibýlo starat se o vztahy s Adenauerovou nadací, starat se o vyúčtování. Poté, co dal profesor Prečan podnět k vytvoření Česko-slovenské historické komise a stal se jejím ředitelem, narátor vykonával post tajemníka této komise. Po nástupu ředitele Tůmy v roce 1998, dokončoval práci na vztazích s Adenauerovou nadací, a postupně se stal vědeckým pracovníkem nejdříve na poloviční, později na plný úvazek. Zaměřuje se na středoevropské politické a kulturní dějiny XX. století, česko-slovenské vztahy a dějiny česko-slovenského exilu po roce 1948.

Po odchodu do důchodu pracoval narátor ještě rok na poloviční úvazek. Dnes už je zde zaměstnán pouze na určitý grant. Ředitelem Tůmou byl pověřen starat se o české kolo mezinárodní soutěže Eustory, kterou organizoval 10 let, tzn. 5 ročníků, poté organizaci soutěže z finančních důvodů převzalo ostravské sdružení PANT. Zároveň se angažuje na poli pedagogické činnosti jako konzultant diplomantů a doktorandů českých a slovenských vysokých škol v oblasti česko-slovenských vztahů.

PhDr. Slavěna Rohlíková

Narátorka se narodila 16. 5. 1949 v Praze. Pochází ze středostavovské rodiny, její tatínek byl úředník, maminka pracovala v mateřské školce jako učitelka, později jako ředitelka. Od narození žila narátorka s rodinou na Proseku v činžovní vilce, kterou postavila její babička, která byla také učitelkou.

Po skončení základní školy na Proseku v roce 1964 nastoupila na Střední knihovnickou školu, která sídlila na Malé Straně na Maltézském náměstí. Školu zakončila maturitou v roce 1968, ale protože její rodiče odešli do důchodu a byla nucena se živit sama, začala pracovat jako knihovnice v Ústřední knihovně patentové literatury na Václavském náměstí. Zde pracovala do roku 1970. Další asi rok a půl pracovala v přidružené výrobě TJ Tatran jako referentka, než si našla zaměstnání v Ústřední škole ROH na Vinohradech, kde zpočátku pracovala jako sekretářka později jako knihovnice až do roku 1982.

Svatbu s budoucím manželem, který byl právník, brala hlavně jako únik od své autoritativní matky. Ještě před narozením dcery se přihlásila dálkově na vysokou školu. V roce 1976 se jí narodila dcera Eva a zároveň začala dálkově studovat na Filozofické fakultě UK, katedře knihovnictví a vědeckých informací. V roce 1980 poprvé ovdověla. V roce 1982 si našla nové zaměstnání v Ústavu školských informací, který sídlil na Senovážném náměstí, kde pracovala jako referentka. Zaměstnavatel zde bohužel nebyl ochoten zohlednit povinnosti narátorky vůči její dceři a navíc jí práce zde nepřišla smysluplná, proto brzy odešla a našla si zaměstnání v bistru Včela jako servírka. Výhodou této práce byla krátká pracovní doba a možnost věnovat se ve zbytku dne výchově dcery. Nevýhodou byla zvláštní sorta lidí pracujících v pohostinství, se kterými si narátorka nerozuměla. Proto po roce odešla pracovat jako referentka na Fakultu sociálních věd UK, oddělení postgraduálního studia. Po revoluci bylo oddělení zrušeno a narátorka se ocitla bez zaměstnání až do 1. května 1992, kdy nastoupila do ÚSD jako katalogizátorka do knihovny.

Při jejím nástupu pracovala v ÚSD v knihovně jen Ivana Fialová, paní Doležalová (důchodkyně) na katalogizaci a vedením knihovny byl pověřen František Cigánek. Od roku 1993 se stala vedoucí knihovny. V knihovně vládl hrozný chaos, ale tehdy to brala jako výzvu. Kladně kvituje výzvu ředitele Prečana „Neničte knihy“, díky níž získala knihovna mnoho cenných knih.

Narátorka se po revoluci ještě jednou vdala kvůli zajištění bytových podmínek těsně předtím, než podruhé ovdověla. Po přijetí Gabriely Gollasové v roce 2010 souběžně pracovaly rok spolu, aby se nová vedoucí knihovny zaučila. Poté narátorka pracovala na pozici katalogizátorky na poloviční úvazek.

Její dcera Eva v současné době pracuje také v ÚSD, kde dělá bibliografii, bydlí s manželem ve Staré Boleslavi, mají syna Šimona a navíc má ještě manžel dítě z předchozího manželství.

Narátorka měla staršího bratra, který v roce 2009 zemřel, což nese narátorka dodnes velmi těžce, protože si byli velmi blízcí. Narátorka bratra popsala jako velice inteligentního, ale „lemla“, kterému se nepodařilo žádnou školu dostudovat. Po listopadu 1989 si zřídil autodílnu.

Do KSČ nevstoupila a veškeré tlaky k politické angažovanosti odmítala z důvodu péče o rodinu.

Mgr. Ivana Fialová

Narátorka se narodila 19. 3. 1951 v Kroměříži na Moravě, s rodiči a bratrem žila v blízké vesnici Lutopecny. Měla o 17 let staršího bratra, který ale v době jejího narození již doma nebydlel a později druhého o 2 roky mladšího, který se jmenoval Petr. Manželství rodičů nebylo šťastné a zakrátko se rozpadlo. Maminka později odešla za svým přítelem, který byl zapálený komunista, do Zlína, s sebou vzala svou dceru, ale mladší syn Petr zůstal u otce a později se o něj rodiče soudili. Přítel maminky brzy zemřel na infarkt a zbylá rodina se usadila v části Zlína na Přílukách, kde maminka pracovala jako školnice, s tím se pojila zároveň možnost bydlet v prostorách školy. Po roce se přestěhovali za babičkou do části Kroměříže, která se jmenovala Dolní zahrady. Zde byly postaveny domky určené vdovám po 1. světové válce. Na 1. stupeň základní školy chodila narátorka do školy v Zámoraví. Již tehdy využívala ve škole svoji výbornou paměť, která ale suplovala systematické studium a pochopení věci. Také se zde zrodil její velký koníček: turistika a příroda, protože do školy chodila cca 3 km podél řeky Moravy. V roce 1967 zemřela její babička a maminka s dětmi se přestěhovala do centra Kroměříže na Komenského náměstí, kde narátorka bydlela do svého odchodu na vysokou školu v Praze v roce 1970. V Kroměříži si narátorka velmi oblíbila kostelní zvony z nedalekého kostela a často navštěvovala kino, které bylo nedaleko. Obdivovala historické jádro města, jehož podoby pak našla na starém pražském městě. V roce 1966 ukončila 9. třídu a nastoupila na SVŠ. Na ZŠ byla členkou pionýra, ale blíže si aktivity v pionýru nepamatuje. Dále byla členkou Československého svazu mládeže, ale žádné aktivity si nevybavuje. Rok 1968 byl pro narátorku velkým šokem, a jak sama říká, velmi jí negativně poznamenal.

Díky mamince byla velkou milovnicí knih a čtenářkou, doma měli vždy spoustu knih. Navíc chodila pravidelně do knihovny. V roce 1969 narátorka maturovala a hlásila se na vysokou školu do Brna, kam nebyla přijata, proto další rok navštěvovala jazykovou školu ve Zlíně a v roce 1970 si podala přihlášku na Karlovu univerzitu v Praze na Filozofickou fakultu, obor angličtina-ruština, kam byla přijata. Po státnicích v roce 1975 nastoupila do Akademie věd do Ústavu Československo-sovětský institut, oddělení dokumentace. Ředitelem ústavu byl Václav Král, který byl přesvědčený komunista a v rámci mezilidských vztahů poměrně agresivní člověk. Narátorka bydlela v té době v různých podnájmech, které se poměrně rychle střídaly, díky čemuž poměrně dobře poznala celou Prahu.

Vstupu do komunistické strany se vždy vyhnula výmluvou, že jí plně pohlcuje práce v odborech. Narátorka zmiňuje rozdílnou situaci mezi muži a ženami ohledně angažování se v komunistické straně, na muže byl vyvíjen větší tlak na vstup do KSČ, který byl přímo úměrný jejich ambicím. Ženy byly brány jako politicky nedůležité hospodyňky, takže na ně nebylo tlak tak urputný.

17. listopad narátorku doslova překvapil při odchodu z Národního divadla. Československo-sovětskému institutu hrozilo zavření, proto se rychle vrátil ke svému původnímu názvu Ústav dějin Východní Evropy a byli zpět přijati pracovníci vyloučení po roce 1968, jako byli Švankmajer, Slídek, Otáhal.... (Institut byl k 31. 1. 1990 zrušen usnesením ČSAV ze dne 10.1.1990 – na místo něj byl znovu obnoven Ústav východoevropských dějin ČSAV, ředitelem byl jmenován M. Švankmajer). Pan doktor Otáhal potom zaměstnal narátorku sbíráním různých výzev, petic, rezolucí z pražských podniků a institucí, které později byly vystaveny na výstavě v paláci U Hybernů a knižně vyšly v knize Deset pražských dnů. Ústav přesto začal propouštět zaměstnance a s nimi v roce 1991 i narátorku, a později se sloučil s Historickým ústavem. Narátorka dostala informaci od své kolegyně o vznikajícím Ústavu soudobých dějin, kam byla ředitelem Prečanem přijata a 1. září 1991 nastoupila do knihovny. Proběhla akce „Nevyhazujte knihy“. Vedoucím knihovny byl v té době doktor Bártl, se kterým měla narátorka napjaté vztahy. Na začátku 90. let se knihovna teprve konstituovala, zpracovávaly se fondy, zařizovala se studovna, vybavovaly se sklady, zaváděly se počítače. I díky podpoře Nadace Konrada Adenauera byly v ÚSD poměrně dobré platové podmínky. Zpočátku knihovna pracovala v programu ISIS, než později přešla na ALEPH. Spoustu prvotních knih dostala knihovna z pozůstalostí nebo darem, začala knihy nakupovat, utvářely se výměnné kontakty. Vedoucím knihovny se v roce 1992 stal doktor Cigánek, a od roku 1993 se knihovny ujala doktorka Rohlíková.

Od února 2014 je narátorka v důchodu. V roce 1997 zemřel narátorce jeden bratr a v roce 2007 druhý na Alzheimerovu chorobu. Když bylo její mamince 85 let, tak se u ní také projevila Alzheimerova choroba²⁹ a narátorka ji určitou dobu zkoušela mít ve své péči v Praze, cca od svých 45 let, bohužel to bylo neslučitelné s prací, proto maminku umístila do domova důchodců, kam ale maminka nechtěla a po 3 letech zemřela.

---

²⁹ **Alzheimerova choroba** (dále jen ACh) je neurodegenerativní onemocnění [mozku](#), při kterém dochází k postupné [demenci](#).

Narátorka je bezdětná, protože podle svých slov v tom správném věku nepotkala žádného vhodného partnera. Svoji životní lásku potkala až ve svých 50 letech, kdy jemu bylo 75. Sama narátorka říká, že jí i částečně suploval otec. Bohužel za 3 roky zemřel na rakovinu ledviny.

Milada Ernestová

Milada Ernestová se narodila 31. března 1954 v Praze v porodnici U Apolináře. Rodina tehdy bydlela ve Vysočanech, kde chodila asi 1 rok do školky. Pak díky nemoci jejího o rok mladšího bratra Vratislava musela maminka zůstat s dětmi doma. Zároveň jí nemoc syna podlomila psychické i fyzické zdraví. Později se rodina přestěhovala na Prahu 6 do Břevnova, kde narátorka nastoupila do 1. třídy. Maminka zde vyučovala na základní škole na 1. stupni. Tatínek pracoval jako chemický laborant v ČKD Vysočany. V roce 1968, kdy bylo narátorce 14 let, chodila ještě na základní školu v Břevnově. Později, když chodila na střední ekonomickou školu v Dušní ulici, obor zahraniční vztahy, se rodina přestěhovala do Karlína. Narátorka se o politiku nijak zvlášť nezajímala, byla členem jiskřiček, pionýra, asi rok v SSM, protože to bylo běžné. Bratr Vratislav vystudoval ČVUT, v současné době pracuje i žije v Kladně. Má jednu dceru a jednu vnučku.

Po maturitě narátorka v září 1973 nastoupila na Akademii věd na Národní třídě jako asistentka, která zpracovávala protokolární záznamy o zahraničních cestách pracovníků Akademie věd, než přešla přes ekonomické oddělení a pokladnu, kde zajišťovala agendu vyznamenávání (od roku 1976 do roku 1982), do účtárny, kde pracovala až do roku 1988. V zaměstnání jí umožnili přihlásit se dálkově na Vysokou školu ekonomickou, kde studovala 3 roky, než školu opustila z důvodu potřeby starat se o maminku, která byla těžce nemocná. Měla rakovinu ledvin, na kterou později zemřela. Tatínek oproti mamince zemřel přirozenou smrtí ve svých 86 letech. V Akademii věd poznala narátorka svého dosavadního přítele, který zde byl také zaměstnán.

Od roku 1988 do roku 1990 pracovala stále pod Akademií věd ale už ve Vlašské ulici pro poslance Evžena Erbana jako asistentka. Díky jeho zdravotnímu stavu spíše docházela k němu domů do Dejvic, ulice Romaina Rollanda. Po 17. listopadu jí pan Erban řekl, aby už k němu nechodila. Od té doby trávila narátorka pracovní dobu ve Vlašské ulici, kde tehdy sídlilo Výzkumné středisko míru a odzbrojení a Prognostický ústav. Vzhledem k uzavření Vlašské ulice zůstala narátorka doma a do zaměstnání přišla až 1. února 1990 již do nově vzniklého Ústavu pro soudobé dějiny, aby dělala asistentku řediteli Prečanovi. Byla vlastně první zaměstnankyní ústavu, jejím úkolem bylo dělat vše, co bylo potřeba. Sekretářku, uklízečku, účetní, asistentku. Tehdy ještě účetní záležitosti ústavu spravovalo ekonomické oddělení sídlící na Praze 2 v Máchově ulici.

V roce 1992, kdy se ústav rozhodl, že si bude dělat účetnictví sám, se stala narátorka finanční účetní. Vedoucím finančního oddělení a jejím přímým nadřízeným se stal Josef Opatrný, na kterého má velmi hezké vzpomínky. Po jeho odchodu do důchodu oddělení na půl převzal asi na rok vědecký pracovník doktor Jindra. Nakonec oddělení převzal David Weber, který mu šéfuje dodnes. Účastnila se na všech ústavních zájezdech, které ale skončily v roce 2001. V roce 2004 byla u narátorky diagnostikována rakovina a musela se podrobit složitým operacím. Její pracovní neschopnost trvala až do roku 2008. Od 1. ledna 2009 nastoupila v rámci rekonvalescence na poloviční úvazek zpět do ústavu.

Narátorka se nikdy nevdala, děti nemá. Již přes 20 let žije s partnerem, který je povoláním elektrikář, v Praze v Modřanech. Vzhledem k tomu, že nemají děti, věnují volný čas svým koníčkům, z nichž lze uvést běžky, dřív i sjezdovky, volejbal, bruslení, plavání, divadlo, zájezdy.

Eliška Trávníčková

Narodila se 27. června 1951 v Plané u Mariánských Lázní. Tatínek narozený v roce 1922 byl lesní inženýr, který pracoval nejprve na Ministerstvu lesního a vodního hospodářství, ale v roce 1950 byl vyhozen a odklizen na Tachovsko do malé vesnice na hranicích, kde pracoval jako hajný. Zde rodina žila do roku 1952, než se odstěhovala do Tachova. Její o pět let mladší bratr se narodil v listopadu 1956, v tomto roce se odstěhovali do Plas u Plzně, potom do Spáleného Poříčí a v roce 1965 se odebrali zpět na Tachovsko na Přimdu, kde už zůstali do konce života.

Narátorka začala po skončení základní školy studovat tříletou střední všeobecně vzdělávací školu, kterou ukončila v roce 1969. Vždy velmi toužila po odchodu do Prahy, a protože zde žila teta (sestra maminky), přestěhovala se k ní. Po její smrti bydlela v podnájmech, celkem vystřídala 3, než si založila rodinu. Po příchodu do Prahy začala v roce 1970 dálkově studovat střední knihovnickou školu a pracovat na Vysoké škole zemědělské v knihovně, kde byla zaměstnaná 15 let do roku 1985 a kde se seznámila se svým budoucím manželem, který tam byl jako aspirant.

V roce 1977 se vdala, a v roce 1981 se jí narodila dcera Adélka. V té době již bydleli na Žižkově a dojíždění do Suchdola bylo časově náročné, proto začala hledat nějakou bližší práci, kterou našla v Ústavu vědeckotechnických informací pro zemědělství sídlícím na Praze 2 ve Slezské ulici. V tomto zaměstnání zůstala asi rok a půl, protože se jí nelíbila atmosféra a spolupracovníci v tomto ústavu. Byt na Žižkově, na který dostali dekret, byl přístřeší 1+1, ve kterém si museli sami na své náklady vykopat elektriku, zavést vodu a uzpůsobit prostory požadavkům života dvou lidí a v budoucnu malého dítěte. Po smrti sousedky žijící ve vedlejších 2 místnostech si svůj malý byt zvětšili propojením s těmito prostory.

Další zaměstnání ji již odválo do Akademie věd, kde byla zaměstnána v oddělení přístupu k informačním systémům. Zde její pracovní poměr skončil v roce 1992. V srpnu 1992 se ucházela na doporučení kolegyně Marty Šmeisserové o místo v knihovně v Ústavu soudobých dějin. Následně podala výpověď v Akademii a od 1. října 1992 nastoupila v ÚSD jako knihovnice v knihovně, tehdy vedené doktorem Cigánkem. Přišla v době, kdy se teprve knihovna formovala a potýkala se s velkým přílivem knih, časopisů a písemností, které přinášeli lidé darem a bylo nutné tyto dary roztřídit, katalogizovat a uložit.

S tím, že ale nejprve bylo nutné zavést funkční systém katalogizace a ukládání. Krátce na to, na pozici vedoucí knihovny nastoupila doktorka Rohlíková.

V roce 1997 se narátorka po dvacetiletém šťastném manželství rozvedla a zůstala v žižkovském bytě sama s dcerou Adélou, která vystudovala Vysokou zemědělskou školu. Jejími zálibami jsou květiny, kočky, víkendové pobyty na Vysočině v domku, odkud pocházela její maminka, cestování po České republice a návštěva divadel.

Příloha č. 4 - Transformace ČSAV (AV ČR) po roce 1989.³⁰

	<i>počet ústavů</i>	<i>počet ústavů</i>	<i>počet ústavů</i>	<i>počet ústavů</i>	<i>Počet zaměstnanců</i>
rok	I. odd. věd o neživé přírodě	II. odd. věd o živé přírodě	III. odd. věd společenských	<i>celkem</i>	
1989	23	27	23	73	13896³¹
1992					8814
	I. oblast věd o neživé přírodě	II. oblast věd o živé přírodě a chemické vědy	III. oblast humanitních a společenských věd	<i>celkem</i>	
2015	18	18	16	52	Necelých 7000

Příloha č. 5 - Studovna

Studovna

Praha 1 – Malá Strana

Vlašská 9

E-mail studovna@usd.cas.cz

Telefon 257 286 361

OTEVŘENO PRO VEŘEJNOST:

pondělí 9.00–16.30

úterý 9.00–16.30

středa ZAVŘENO

čtvrtek 9.00–16.30

pátek ZAVŘENO

³⁰ Kostlán, A. Dvacet let od vzniku Akademie věd České republiky. <http://abicko.avcr.cz/2013/01/03/> (staženo 22.4.2015) a Výroční zpráva o činnosti ČSAV v roce 1989.

³¹ V tomto přehledu je započteno 1550 zaměstnanců společných pracovišť ČSAV.

Příloha č. 6 - Vnitřní členění Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR

Vědecké útvary

- I. **Oddělení dějin okupace a budování socialismu**
vedoucí: Jaroslav Cuhra
- II. **Oddělení reálného socialismu**
vedoucí: Miroslav Vaněk
- III. **Oddělení pozdního socialismu a postsocialismu**
vedoucí: Michal Kopeček
- IV. **Kabinet dějin vědy**
vedoucí: Antonín Kostlán

Centra a pracovní skupiny:

Centrum orální historie; vedoucí: Miroslav Vaněk

Centrum pro studium studené války a jejích dopadů; vedoucí: Vít Smetana

Centrum pro dějiny menšin; vedoucí: Helena Nosková

Pracovní skupina Dějiny komunistické strany; vedoucí: Jiří Kocian

Pracovní skupina Česká společnost 1938-1948; vedoucí: Stanislav Kokoška

Pracovní skupina Společnost a režim; vedoucí: Oldřich Tůma

Pracovní skupina Dějiny parlamentarismu; vedoucí: Adéla Gjuričová

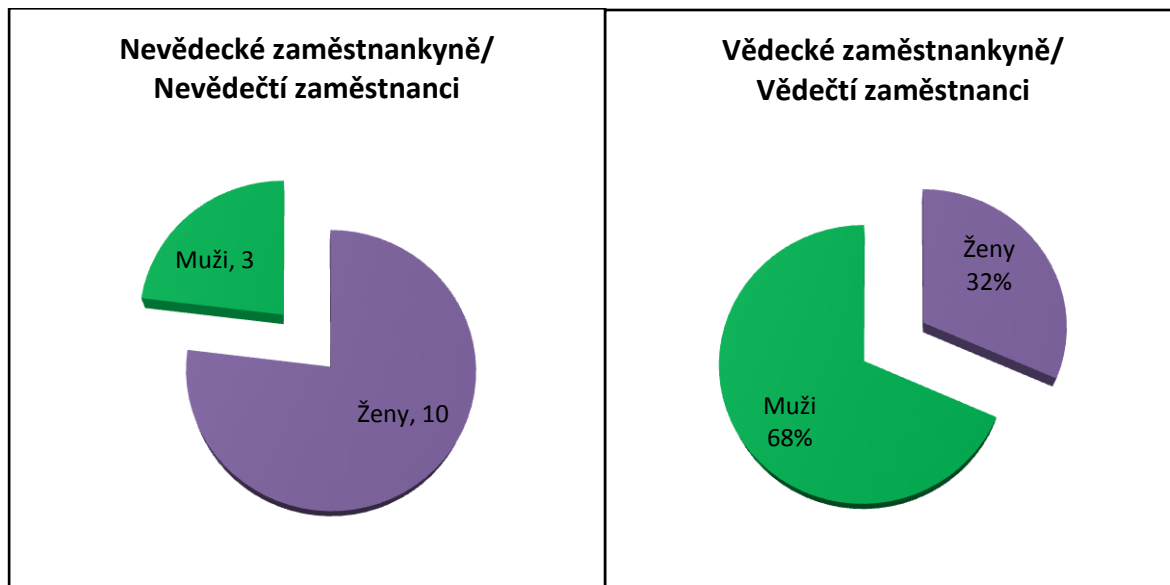
Pracovní skupina Příběhy z dějin československého státu; vedoucí: Jaroslav Cuhra

Pracovní skupina Příběhy pamětních míst; vedoucí: M.Devátá.

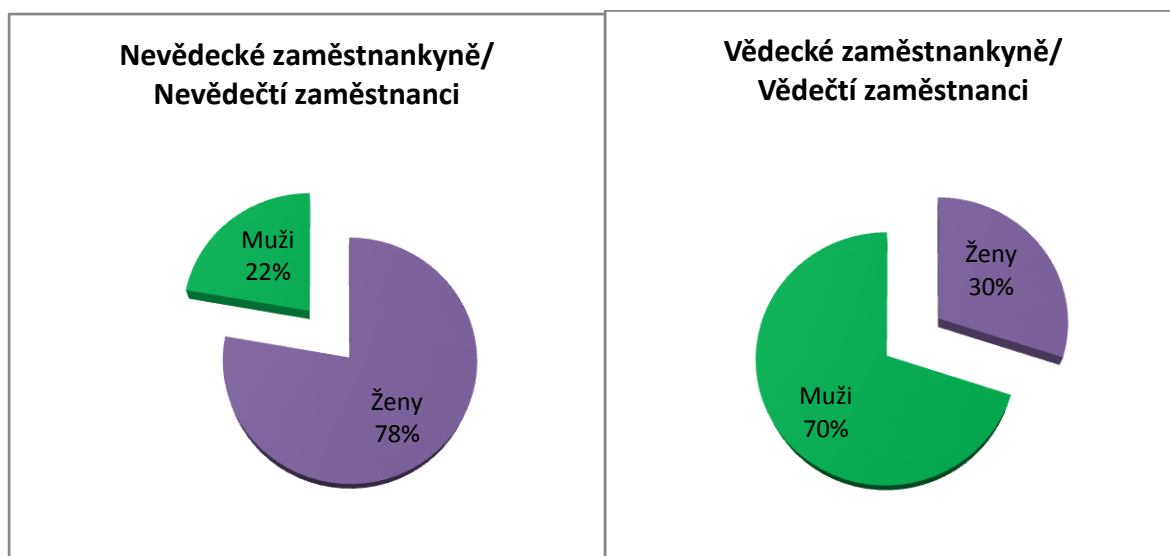

Příloha č. 7 - Grafy znázorňující personální rozložení ÚSD v 90. letech

Zaměstnanost v ÚSD k 31. 12. 1990³²

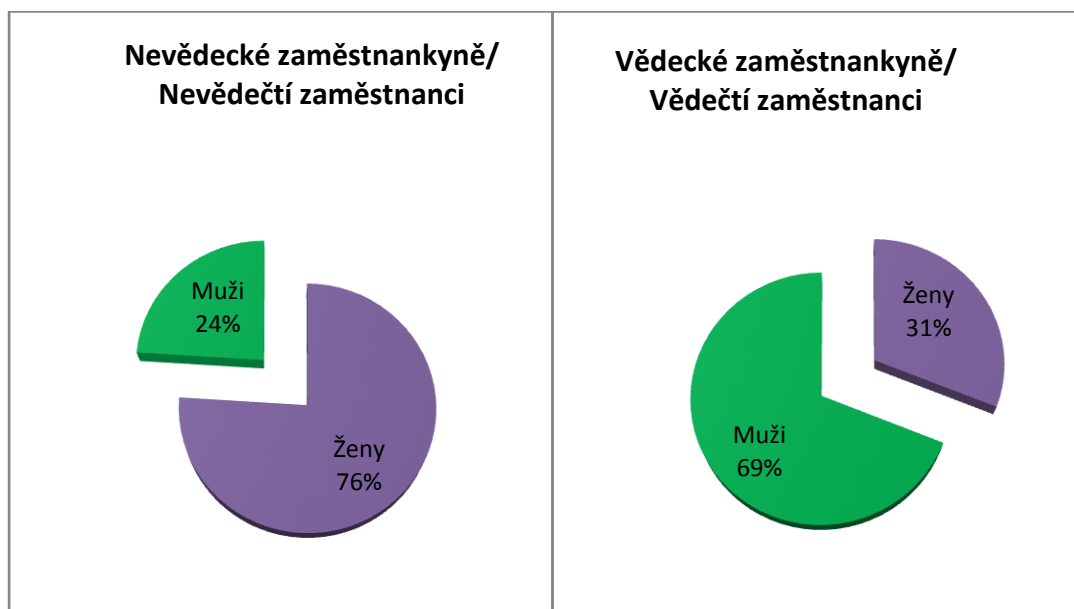
Zaměstnanost v ÚSD k 15. 10. 1993³³

³² Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR: 1990-2000, str. 33-35.

³³ Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR: 1990-2000, str. 33-35.

Zaměstnanost v ÚSD k 31. 12. 1999³⁴

³⁴ Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR: 1990-2000, str. 33-35.

Příloha č. 8 - Udělení souhlasu ke zpracování a zpřístupnění osobních a citlivých údajů

ÚSTAV PRO SOUDOBÉ DĚJINY AV ČR, v.v.i.
Vlašská 9, 118 40 Praha 1
Tel: 257 531 122, Fax: 257 531 121
E-mail: usd@usd.cas.cz, www.usd.cas.cz

CENTRUM ORÁLNÍ HISTORIE
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.
Vlašská 9, 118 40 Praha 1
Tel: 257 531 122, Fax: 257 531 121
www.coh.usd.cas.cz

Udělení souhlasu ke zpracování a zpřístupnění osobních a citlivých údajů

Podle zákona č.101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, uděluji Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR svůj souhlas se zpracováním k vědeckým a vzdělávacím účelům svých osobních a citlivých údajů, zaznamenaných během rozhovorů, které jsem poskytl v rámci výzkumného projektu „**Bádání o soudobých dějinách a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR očima pamětníků - životopisná vyprávění.**“

Souhlasím také, aby rozhovory byly uloženy ve Sbírce rozhovorů Centra orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR a ve formě obrazového a zvukového záznamu nebo přepisu zpřístupňovány k vědeckým a vzdělávacím účelům.

Další ujednání:

.....
.....
.....
.....

V .....dne.....

.....

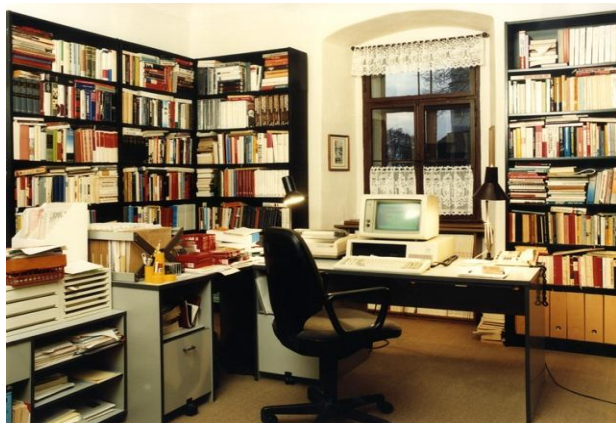
podpis

Příloha č. 9 - Fotodokumentace

Československé dokumentační středisko v Scheinfeldu.³⁵

Budova na zámku
Schwarzenbergu, kde bylo
od listopadu 1986 sídlo
ČSDS

Pracovna V. Prečana na
zámku Schwarzenbergu
1987 - 1989

³⁵ <http://www.csds.cz/cs/csds/2146-DS.html> (staženo 28.4.2015)

Ústav soudobých dějin – Praha 1, Vlašská 6.

Vnitřní dvůr, vlevo vchod do studovny, vpravo schody vedoucí na zahradu

Vnitřní dvůr ústavu, schody vedoucí na zahradu

Zahrada ústavu (v současné době patří Magistrátu hl. m. Prahy)

Knihovna – otevírací čas pro veřejnost

Studovna

Studovna

Vstupní dveře do studovny

Knihovna v ÚSD – typ posuvných polic k uskladnění knih

